

Yliopistokirjastojen kokoelmien tietokartta -hanke, tiedote 23.2.2005

Suomen yliopistokirjastojen kokoelmien tietokartta -hankkeen ohjausryhmä kokoontui 9.12.04 ja 2.2.05 Helsingissä.

Hankkeen suunnittelu

Hankkeen suunnittelua päästiin jatkamaan Opetusministeriön rahoituksella 17.1.05 1,5 kuukauden tauon jälkeen.

Yhdyshenkilöiden tapaaminen

Yhdyshenkilöille järjestetyssä koulutus- ja keskustelutilaisuudessa 9.12.04 Helsingissä avattiin kokoelman käsitettä ja ohjeistettiin määrällisiä kartoituksia. Tilaisuudessa käytiin läpi myös formaattia ja tutustuttiin kuvailujen tallennusalustaan. Lisäksi keskusteltiin tietokartan aihealueista. Yhdyshenkilöt tekivät kysymyksiä ja esittivät pohdittaviksi mahdollisia ongelmakohtia. Tilaisuuteen osallistui 37 henkilöä.

Formaatti

Tietokartan kokoelmien kuvailuformaattia on käyty läpi moneen kertaan ja sen ohjeisiin on tehty täsmennyksiä. On pohdittu kenttien toistamista sekä sitä, miten toteutetaan monikieliset kuvailut, esimerkiksi tiivistelmä suomeksi ja ruotsiksi.

Tietokartan formaatti ei tule täysin valmiiksi ennen kuin kansainvälinen formaattiehtodus *Dublin Core Collection Application Profile* ja siihen suunnitellut lisäkentät on loppuunkäsitelty, sillä kansallisesti on haluttu sitoutua kansainväliseen formaattiin kuvailujen vaihdettavuuden varmistamiseksi.

Tietokartan kokoelmien kuvailuformaatti nykyisessä muodossaan on hankkeen sivuilla. <http://www.lib.helsinki.fi/kirjastoala/neuvosto/Tietokartta/Formaatti22-2-05.pdf>

Kokoelmatunnus

Tietohuoltokomitean aloitteesta SFS tulee esittämään ISO:lle kokoelmien id-tunnuksen standardoimista. Standardiluonnosta noudattaen tietokartan kokoelmatunnus olisi informatiivinen.

- Kokoelmatunnus (enimmäispituus 27 merkkiä) muodostuisi kirjaston ISIL-tunnuksesta, erotinmerkistä, joka on alaviiva [_], ja paikallisesta kokoelman tunnuksesta. Esimerkki. FI-H3_Osak
- ISIL-tunnus (enimmäispituus 16 merkkiä) koostuisi maakoodista FI, väliviivasta sekä kansallisesta kirjastotunnuksesta.
- Kirjastotunnuksen jatkona kullekin erilliselle kokoelmalle annettavan tunnuksen tulee olla ainutkertainen. Kirjasto päättää itse tunnuksista. Paikallinen kokoelman tunnus (enimmäispituus 10 merkkiä) saa sisältää peruslatinalaisia kirjaimia (ei skandinaavisia merkkejä) sekä numeroita [a...z], [A...Z], [0...9].

Kartoitus- ja kuvailuohje

Yhdyshenkilöille esiteltiin 9.12.04 kokoelman käsitettä ja kartoitusohjeita. Näistä on koottu yhteen kokoelman käsitettä avaava ja kartoituksia ohjaava *Kirjaston kokoelmien kvantitatiivinen kartoitus ja kuvailu tietokarttaan* –ohje. Ohje on hankkeen sivuilla.

<http://www.lib.helsinki.fi/kirjastoala/neuvosto/Tietokartta/Kartoitusohjeet21-2-05.pdf>

Tallennusalusta

Esa-Pekka Keskitalo on huolehtinut tietokartan tallennusalustan kehittämisestä. Tallennusalustan vaihtoehtoina ovat edelleen ENCompassin www-lomake tai itse tehty lomake, jota toistaiseksi on työstetty. Tallennusalusta on testausta varten hankkeen sivuilla. <http://altwww.lib.helsinki.fi/~doria/cdc.pl>

Tallennusalustan ja formaatin testaamiseksi ohjausryhmä suosittelee, että kukin kirjasto kuvailisi kokoelmansa jonkin osan tietokarttaan. Kirjasto voi halutessaan kuvailuilla vaikkapa pienen korttiluetteloidun kokoelman tai e-aineistoa. Ohjausryhmä toivoo kuvailukokeiluita tehtävän mahdollisimman pian.

Kuvailut

Kirsti-tietokannasta (ex. Kirjastot-tietokannasta) eli *Tieteellisten kirjastojen oppaan* verkkoversiosta <http://www-db.helsinki.fi/kirjastot/> tulee ehkä tietokartan pesämuna. Kuvailujen säilytys- ja käyttöpaikka on Doria-dokumenttiarkisto.

Käyttöliittymä

Tietokartan käyttöliittymä tulee ainakin Doriaan. Myöhemmin voidaan miettiä tietokartan käyttöliittymän ja Nelli-portaalin kytkeytymistä toisiinsa.

Tietokartan aihealueryhmät

Aihealuejaottelua on ehditty pohtia pitkään ja perusteellisesti. Tietokartan aihealueryhmät perustuvat YSA:n alanmukaisiin ryhmiin. Ryhmien sisältöä on kuitenkin täsmennetty ja paikoitellen on muodostettu uusia ryhmiä kirjastojen ehdotusten pohjalta. Tietokartan aihealueryhmät ovat hankkeen sivuilla. <http://www.lib.helsinki.fi/kirjastoala/neuvosto/Tietokartta/TietokartanAihealueet22-2-05.pdf>

Tietokartan aihealueryhmää vastaava numerokoodi ts. virtuaalinen hyllyluokka

Voyager-luettelointityöryhmä päätti kokouksessaan 10.2.05 suosittaa, että tietokartan aihealueryhmää vastaava numerokoodi, jonka pohjana on YSA:n alanmukaisen ryhmän koodi, tallennetaan formaatin kenttään 090.

Tallennus tapahtuu muodossa 090 __ \$a [numerokoodi]

Esimerkki. Tietokartan aihealueryhmä 85 Kielitiede. Kielet tallennetaan muodossa 090 __ \$a 85

Tietokarttahankkeen jatko 2006-

Ohjausryhmä on ehdottanut Kansalliskirjastolle, että kokoelmien tietokartan kehittämistä, ylläpitoa ja koordinoitua jatketaan yhdessä yliopistokirjastojen kanssa.

Hankevaiheessa keskitettyjä resursseja arvioidaan tarvittavan yhden htv:n verran. Toiminnan vakiintuessa tarvitaan vuosittain noin puolen vuoden työ. Pysyvää toimintaa varten ehdotettiin muodostettavaksi kirjastoverkkoa edustava kehittämisryhmä, joka ohjaisi tietokartan sisältöä ja toimintaa.

Erikoiskirjastot

Tietokarttahankkeen suunnittelija esitteli hanketta Erikoiskirjastojen teemapäivänä 3.2.05 Helsingissä. Erikoiskirjastot voivat tulla aineistoinen mukaan tietokarttaan sitten kun tietokartan välineet ja ohjeet ovat valmiit.

Tietokartta on osoittautunut hyödylliseksi jo ennen valmistumistaan. Se tarjoaa erikoiskirjastojen ja muiden asiasta kiinnostuneiden kirjastojen käyttöön välineitä lähteä tarkastelemaan omia kokoelmia, sillä tietokartan kokoelmien kartoitus- ja kuvailuohjeet sekä formaatti ja tallennusalustan luonnos ovat vapaasti nähtävissä hankkeen sivuilla. Erikoiskirjastoissa on jo nyt ilmennyt kiinnostusta lähteä kartoittamaan oman kokoelman ikäjakaumaa tietokartan vuosikategorijaottelua noudattaen.